

Inner Healing & Psychologie

PsychoHeresy Awareness Ministries

Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling 1977. Vertaling en voetnoten (in het rood genummerd) door M.V.

“Indien gij in Mijn woord blijft, zo zijt gij waarlijk Mijn discipelen; en zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken” (Joh 8:31-32).

Inhoud:

[1. Inner Healing](#)

[2. Psychologie als Religie](#) (uit *PsychoHeresy: The Psychological Seduction of Christianity*)¹

---

1. Inner Healing

De leringen en praktijken van ‘Inner Healing’² blijven vele christenen misleiden. Een centraal idee hierbij is dat we zijn zoals we zijn als gevolg van oude wonden, die genezen moeten worden door u van het verleden te bevrijden en Christus te betrekken bij gebeurtenissen in het verleden. Dit is een **bedrieglijke combinatie van Freudiaanse psychologie en occulte visualisatie**. De ‘inner healer’³ is ervan overtuigd dat huidige problemen uitdrukkingen zijn van oude wonden, die genezen moeten worden vooraleer de persoon zijn levensproblemen te boven kan komen.

Door verscheidene technieken moedigt de inner healer de persoon aan om zich dingen uit het verleden te herinneren, om ze te verbinden met de huidige problemen of pijnen. Hij kan hypnose toepassen, of hij maakt suggesties over wat er kan gebeurd zijn. Zulke suggesties werken dikwijls op dezelfde manier als hypnose bij mensen die ontvankelijk zijn voor suggestie en die over een sterke verbeeldingskracht beschikken. De genezer kan de persoon terugvoeren naar vroegere gebeurtenissen, die wel of niet echt gebeurd zijn, door deze gebeurtenissen te visualiseren.

De genezer helpt de persoon niet enkel om dingen te herbeleven uit het ware of gecreëerde verleden, maar ook het voelen van de pijn en de angst. Dit zeer emotionele deel van ‘inner healing’ is erg Freudiaans. Zowel vóór als tijdens dit punt van emotionele intensiteit wordt er een Jezusfiguur in het scenario gebracht om genezing te brengen. Sommige inner healers doen dit door geleide verbeelding, anderen maken suggesties over wat Jezus doet of zegt, en weer anderen laten de persoon in dit punt van intensieve verwachting op Jezus wachten, die dan spreekt of handelt. Dit is uiterst suggestief, en wegens het toepassen van een occulte vorm van visualisatie, kan de gevisualiseerde Jezus, die door de genezer of cliënt werd gecreëerd, niet de Jezus van de Bijbel zijn.

Omdat verschillende inner healers hun eigen combinaties van technieken gebruiken, kunnen zij zeggen dat hun methoden verschillen van wat hierboven gezegd werd, maar allen trachten zij huidige problemen te verhelpen door het veranderen van sommige aspecten uit het verleden. Dit gebeurt door het terugbrengen van de cliënt naar een pijnlijk moment uit het verleden (echte herinnering of gecreëerd door suggestie) en door de persoon zijn pijn van het verleden te helpen herbeleven.

Er zijn veel meer ‘inner healers’ dan we weten, maar enkele prominente namen zijn: **Agnes Sanford**, Ruth Carter Stapleton, John en Paula Sandford, **Leanne Payne**, David Seamands, Dennis en Rita Bennett, en Ed Smith, alhoewel hij beweert dat zijn “TheoPhostic Counseling” verschilt van inner healing.

---

¹ “Psycho-ketterij: De Psychologische Verleiding van het Christendom”. Een boek van Dr. Martin en Deidre Bobgan.

² “Innerlijke Genezing”.

³ De practicus van Inner Healing, de genezer zeg maar.

Jezus werkt miraculeus in ons binnenste ‘zelf’ door het Woord van God en het werk van de Heilige Geest en dat brengt voort wat sommigen “inner healing” noemen. Maar hier stopt de gelijkenis tussen wat Jezus doet en wat de inner healers doen. De gelijkenis zit slechts in het gebruik van de woorden “inner healing”, maar daarom is het juist zo bedrieglijk. Mensen veronderstellen, omdat Jezus in ons binnenste werkt, dat alle inner healing (innerlijke genezing) van Hem moet komen.

Niettegenstaande de ‘inner healing’-beweging beweert christelijk te zijn, en ook de Schrift gebruikt, en zelfs Jezus visualiseert, komt de ‘inner healing’-beweging voort uit de wereld van het vlees en de duivel. Het fenomeen Inner Healing berust op psychologische ideeën en technieken, die verzameld en opgenomen werden uit de wereld. Het spreekt het vlees aan, omdat het vlees liever wordt ‘genezen’ dan beschuldigd van zonde. En het gebruikt dikwijls satanische methoden van suggestie en occulte visualisatie.

Het boek van Dr.⁴ Jane Gumprecht *Abusing Memory* openbaart de geschiedenis van de beweging en haar stichtster, Agnes Sanford; ze beschrijft wat er gaande is bij inner healing, openbaart het occulte karakter ervan, en waarschuwt christenen om daarvan af te houden. Wij ontvingen recent een brief van Dr. Gumprecht waarin ze zegt dat zij telefoons en brieven krijgt over haar boek omdat de wereldwijde invloed van John en Paula Sandford de inner healing massaal verspreidt over tal van kerken en denominaties. Het boek van Dr. Gumprecht bevat ook citaten van de Sandford-boeken, die duidelijk aangeven dat zij devote volgelingen en promotors zijn van bedrieglijke ‘inner healing’-praktijken van Agnes Sanford. *Abusing Memory* is een belangrijk boek voor iedereen die informatie nodig heeft over inner healing.

Ander materiaal, aangeboden door PsychoHeresy Awareness Ministries, dat te maken heeft met de gevaren van inner healing, zijn: “‘Damaged’ Emotions: ‘Healing’ or Holiness?”, een kritiek op David Seamand’s boek *Healing for Damaged Emotions*; “Healing the Homosexual Pain? Een kritiek op *The Broken Image* en *Crisis in Masculinity* van **Leanne Payne**”; en ons boek *TheoPhostic Counseling Divine Revelation or PsychoHeresy?*, een kritiek op Ed Smith’s combinatie van psychotherapie en inner healing.

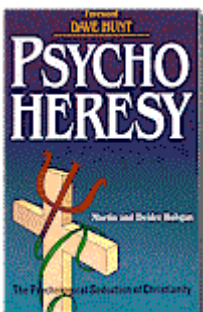
(PAL V8N2 * March-April 2000)

<http://www.psychoheresy-aware.org/inner82.html>

---

2. Psychologie als Religie

Hoofdstuk 2 van *PsychoHeresy* van Dr. Martin en Deidre Bobgan⁵

PSYCHOHERESY toont het bedrog en falen van psychologische theorieën en therapieën, openbaart de anti-christelijke ingesteldheden, interne contradicties en gedocumenteerde mislukkingen van seculiere⁶ psychotherapie, onderzoekt verschillende fusies van seculiere psychologie met Christendom, en blaast stevig verschanste mythen op die deze onheilige fusies ondersteunen.

---

⁴ Dokter in de geneeskunde.

⁵ Voormalig psycholoog Martin Bobgan bezit 4 universitaire graden, inclusief een doctoraat van de ‘University of Colorado’, en is ‘Vice President for Continuing Education’ aan het ‘Santa Barbara City College’. Deidre bezit een M.A. [Master of Arts] in Engels van de ‘University of California’ in Santa Barbara.

⁶ Seculier: wereldlijk.

De Bijbel staat vol met uitleg over waarom mensen zich gedragen zoals zij zich gedragen en hoe zij veranderen. In Genesis toonde God het hoofdprobleem van de mens: afscheiding van God door de zonde. En, God verzorgde in de enig duurzame remedie voor verandering: een herstelde relatie met God, door geloof in de dood en opstanding van Jezus Christus. Iemands afscheiding van God of zijn actieve relatie met Hem zal elke houding, elke keuze en elke handelwijze beïnvloeden. De studie van de mens vanuit elk ander perspectief zal niets anders dan een verstoord beeld opleveren. Alhoewel wij de externe aspecten van de menselijke natuur kunnen observeren, opnemen en rapporteren, moeten wij ons keren naar de Schrift voor verklaringen over waarom mensen zich gedragen zoals ze zich gedragen, en hoe zij kunnen veranderen. Elke andere verklaring moet volledig in overeenstemming zijn met de Schrift om accuraat te zijn.

Psychologie houdt zich bezig met dezelfde gebieden van bekommernis als die welke in de Schrift worden behandeld. Uitleggingen over waarom mensen zich gedragen zoals zij zich gedragen, en hoe zij veranderen is door de eeuwen heen de bekommernis geweest van filosofen, theologen, sektariërs en occultisten. Vermits God een Instructieboek heeft gegeven over hoe men moet leven, moeten alle ideeën over de waaroms van ons gedrag en de hoe's van verandering, bezien worden als religieus van aard. Daar waar de Bijbel aanspraak maakt op goddelijke openbaring, daar maakt psychotherapie aanspraak op wetenschappelijke verwerkelijking. Niettegenstaande dit, als het gaat over gedrag en houding en moraal en waarden, dan hebben wij te maken met religie, onafgezien of het nu gaat over christelijk geloof, enige andere religie of zelfs seculier humanisme.

Psychotherapie past redelijkerwijs beter in de categorie van religie dan in dat van de wetenschap. Zij die tegen psychotherapie aankijken vanuit een analytisch-wetenschappelijke hoek hebben lang een vermoeden gehad van de religieuze natuur van psychotherapie. Psychiater Jerome Frank zegt:

“Psychotherapie is niet allereerst een toegepaste wetenschap. In sommige opzichten lijkt het meer op een religie”.¹

Velen die psychotherapie beoefenen omhelzen haar religieuze aspecten. Volgens Victor Von Weizsaecker was “C.G. Jung⁷ de eerste om te begrijpen dat psychoanalyse behoort tot het domein van de religie”.² Jung schreef zelf:

“Religies zijn systemen van genezing voor psychische ziekten ... Dat is waarom patiënten de psychotherapeut in de rol van een priester drukken, en van hem verwachten en hem vragen dat hij hen zal bevrijden van hun ongemak. Dat is waarom wij psychotherapeuten ons moeten bezig houden met problemen die, strikt gesproken, bij de theoloog horen”.³

Noteer dat Jung hier het woord *religies* gebruikte en niet *Christendom*. Jung had het Christendom verworpen en verkende andere vormen van religieuze ervaring, inbegrepen het occulte. Zonder de religieuze natuur van de mens uit te werpen, maakte hij de God van de Bijbel overbodig en stelde zich door zijn eigen rol op als priester.

DE WORTELS VAN RELIGIEUZE ALTERNATIEVEN

Van bij het begin creëerden psychologische theorieën en therapieën twijfel over het Christendom. Elke grote vernieuwer van psychologische theorieën zocht naar een begrip over het mensdom los van het geopenbaarde Woord van God. Ieder creëerde een onbijbels systeem om de natuur van de mens te verklaren en om daarin verandering te brengen. Mannen als Sigmund Freud⁸ en Carl Jung tastten het vertrouwen aan in het Christendom en zetten systemen op die in directe tegenstelling

---

⁷ Jung, Carl Gustav (Kesswill, Thurgau, 26 juli 1875 – Küsnacht 6 juni 1961), Zwitsers psychiater, zoon van een predikant, studeerde geneeskunde te Basel, Zürich, Parijs en Londen en promoveerde in 1902. In 1933 werd hij hoogleraar te Zürich en in 1944 te Basel. Zijn opleiding tot psychiater kreeg hij van E. Bleuler, met wie hij van 1905 tot 1909 samenwerkte in de psychiatrische universiteitskliniek te Zürich. Ook had hij van 1907 tot 1912 nauw contact met Janet en Sigmund Freud. (Encarta 2002).

⁸ Freud, Sigmund (Freiberg, Moravië, 6 mei 1856 – Londen 23 sept. 1939), Oostenrijks neuroloog en psychiater, grondlegger van de psychoanalyse, woonde van 1860 tot 1938 te Wenen, waar hij geneeskunde studeerde. (Encarta 2002).

staan tot het Woord van God. Occultisme, atheïsme en vijandschap jegens het Christendom werden gecamoufleerd door psychologisch en wetenschappelijk klinkend taalgebruik.

Sigmund Freud reduceerde religieus geloof tot illusie en hij noemde religie “de obsessionele neurose van de mensheid”.⁴ Jung echter, die aanvankelijk een volgeling⁹ was van Freud, zag alle religie als een verzameling mythologieën. Hij geloofde niet dat ze in essentie echt waren, maar dat ze de menselijke persoonlijkheid konden beïnvloeden. Terwijl Freud religie aanzag als een bron van mentale problemen, geloofde Jung dat religie een oplossing kon bieden. Freud argumenteerde dat religies zinsbegoocheling zijn en daarom iets kwaads. Jung van de andere kant beweerde dat alle religies imaginair zijn maar goed. Beide posities zijn anti-christelijk. De ene verloochent het Christendom en de ander mythologiseert het.

Religieus vooroordeel kleurde de psychologische systemen van zowel Freud als Jung. Zij hadden niets van doen met wetenschap, maar met waarden, attitudes en gedrag. En omdat zij opereerden in gebieden waar de Bijbel het gezagvoerende Woord is van God, ontwikkelden zij anti-bijbelse religies. Jay Adams zegt:

“Wegens de leer van de Schrift wordt men gedwongen te concluderen dat veel van de klinische en therapeutische psychologie, zowel als het grootste part van de psychiatrie, zich aanstelt zonder licentie van God en in autonome rebellie tegen Hem. Dit was onvermijdelijk omdat het Woord van de soevereine God van de schepping werd genegeerd. In dat Woord staat “alles, wat tot het leven en de godzaligheid [behoort]”¹⁰. Hierdoor is de godvruchtige man “tot alle goed werk volmaakt toegerust”¹¹. En het is dit Woord - enkel dit Woord - dat een arme zondaar kan vertellen hoe God lief te hebben met zijn ganse hart, geest en ziel, en hoe de naaste lief te hebben met dezelfde diepte van bekommernis die hij voor zichzelf heeft”.⁵

Professor in de psychiatrie en auteur Thomas Szasz¹² beweert: “Het populaire beeld van Freud als een verlicht, vrijgevochten, irreligieus persoon, die met behulp van de psychoanalyse ‘ontdekte’ dat religie een geestelijke ziekte is, is pure fictie”⁶. Hij zegt: “Een van Freuds krachtigste drijfveren in het leven was het verlangen het Christendom te wreken voor zijn traditioneel anti-semitisme”⁷. Freud gebruikt wetenschappelijk klinkende taal om zijn vijandschap jegens religie te camoufleren. Maar Szasz verklaart: “Er is, in het kort gezegd, niets wetenschappelijks aan Freuds vijandschap jegens de gevestigde religie, alhoewel hij veel moeite doet het tegendeel voor te wenden”. Freud was geen objectieve waarnemer van de mensheid, noch was hij een objectief waarnemer van religie.

Alhoewel Freud opgroeide in een Joods huis was Jungs vader een Protestantse ambtsdrager. Jungs beschrijving van zijn vroege ervaring met Heilige Communie openbaart zijn diepe ontgoocheling in het Christendom. Hij schreef:

“Langzaam drong het tot me door dat deze communie voor mij een fatale ervaring is geweest. Het bewees leeg te zijn; meer nog: het bewees helemaal niets te zijn. Ik wist dat ik nooit meer in staat zou zijn aan deze ceremonie deel te nemen. Dat is helemaal geen religie, dacht ik. Het is een afwezigheid van God; de kerk is een plaats waar ik niet naartoe behoort te gaan. Er is daar geen leven, maar dood”.⁸

Deze ingrijpende ervaring zou ertoe kunnen geleid hebben dat Jung alle religies zou afwijzen, net zoals Freud deed, maar hij deed dat niet. Voor hem waren alle religies mythen die een bepaalde waarheid bevatten over de menselijke psyche. Voor hem was psychoanalyse een religieuze activiteit. En omdat alle religies bepaalde elementen bevatten over waarheid, ontkende hij het gezag van de Schrift en de exclusieve aanspraak van Jezus Christus als de enige weg tot behoudenis.

Carl Jung verwierp het Christendom en werd betrokken bij afgoderij. Hij herbenoemde en verving alles wat christelijk was door zijn eigen mythologie van archetypes¹³. En al begevende in zijn eigen

⁹ Tussen 1907 en 1912.

¹⁰ 2 Petrus 1:3.

¹¹ 2 Timotheüs 3:17.

¹² T.S. Szasz beïnvloedde mee de antipsychiatrie. → Antipsychiatrie, in de jaren zestig opgekomen richting in de psychiatrie ... De term is afkomstig van de Britse psychiater David Cooper ... Ook denkbeelden van R.D. Laing en geschriften van T.S. Szasz beïnvloedden de antipsychiatrie. (Encarta 2002).

¹³ Archetype: als term in de psychologie van Jung: oerbeeld in het collectieve onbewuste. (Van Dale).

sfeer van afgoderij, namen de archetypes vorm aan en dienden hem als huisgeesten. Hij had zelfs een eigen huisgeest met de naam Philemon. Hij nam ook deel aan de occulte praktijk van de necromantie^{14,9}. Jungs leringen dienen om de Schrift te mythologiseren en om zijn fundamentele doctrines te herleiden tot esoterisch¹⁵ gnosticisme¹⁶.

Eerder dan objectieve observatie en wetenschappelijke ontdekking, keerden Freud en Jung zich tot hun eigen ervaring in een nieuw geloofssysteem en noemden dit psychoanalyse. Freud trachtte de geestelijkheid van de mens te vernietigen door religie te reduceren tot illusie en neurose. Jung trachtte de geestelijkheid van de mens te vervalsen door alle religie als mythologie en fantasie te bestempelen. De God van de Bijbel afwijzende leidden zowel Freud als Jung hun volgelingen in de zoektocht naar alternatieve oplossingen voor de problemen van het leven. Zij keerden zich introvert naar hun eigen beperkte verbeelding en bekeken hun onderwerpen vanuit hun eigen anti-christelijke subjectiviteit.

Omdat zij rustten op verschillende fundamenten, zich bewogen in contrasterende richtingen, en vertrouwden op tegenovergestelde geloofssystemen, waren psychotherapie en Christendom nooit natuurlijke metgezellen om mensen te helpen, en zij zullen dat ook nooit worden. Het geloof dat eens door de heiligen werd overgeleverd werd vervangen door een substituut¹⁷-geloof, dikwijls vermomd als geneeskunde of wetenschap, maar gebaseerd op dingen die in directe tegenspraak zijn met de Bijbel.

Mary Stewart Van Leeuwen wijst op de slagkracht van de psychologie bij degenen die het Christendom zoeken af te wijzen, door te zeggen: “Het gebeurt dat sommigen van de meest invloedrijke pioniers in de Amerikaanse psychologie hierin een ideale geleider vonden voor het verloochenen van hun eigen christelijke opvoeding in naam van de wetenschap”.¹⁰

Carl Rogers¹⁸ is een ander voorbeeld van zulke invloedrijke pioniers. Alhoewel hij het Union Theological Seminary volgde, redeneerde hij zich weg uit het religieuze werk, samen met zijn kamerad-studenten.¹¹ Hij vond in het Christendom niet wat hij zocht en dus keerde hij zich af van zijn christelijke opvoeding en christelijke roeping.¹² Carl Rogers verloochende het Christendom en werd een van de meest gerespecteerde leiders van de humanistische psychologie. Hij bekende: “Ik kon niet werken op een terrein waar het voor mij vereist was om in een bepaalde religieuze doctrine te geloven”.¹³ Psychologie was aantrekkelijk voor hem omdat hij geïnteresseerd was in de “vragen over de betekenis van het leven”, maar wilde niet beperkt worden door de doctrines van het Christendom.¹⁴ Carl Rogers omhelsde niet enkel een andere religie, het seculiere humanisme, maar hij keerde zich later ook tot het occulte. Rogers begaf zich op het verboden terrein van de necromantie, en dat is communicatie met de doden via een medium.¹⁵ Wat kan een man die het Christendom verwierp de Kerk aanbieden over de kwestie hoe wij moeten leven?

Van bij de aanvang werd psychotherapie ontwikkeld als een alternatief middel om te genezen en helpen, niet als een aanvulling voor het Christendom. Het is niet enkel een substituut-methode om zieke zielen te helpen, maar het is een surrogaat¹⁹-religie. Szasz beweert:

Berouw, belijdenis, gebed, geloof, vastberadenheid, en ontelbare andere elementen werden ont-eigend en herbenaemd tot psychotherapie; terwijl bepaalde inachtnemingen, rituelen, taboes en

---

¹⁴ Necromantie: van Gr. *nekros* (dode) + *manteia* (het waarzeggen); het voorspellen van de toekomst door het te voorschijn roepen van overledenen, of het raadplegen van overledenen. Synoniem: dodenbezwering.

¹⁵ Esoterie: Het geheimzinnige, al wat slechts door ingewijden doorgrond kan worden. Esoterisch: (Gr. *esoterikos*), bestemd voor de ingewijden, de deskundigen, syn. *geheim*. (Van Dale).

¹⁶ Gnostiek of gnosticisme: (v. Gr. *gnosis* = inzicht, kennis), verzamelnaam voor een pluriforme godsdienstig-wijsgerige stroming, die vooral in de eerste eeuwen n.C. grote betekenis had, maar ook later momenten van herleving kende. De aanhangers streefden naar het heil door geheime, alleen voor ingewijden gereserveerde kennis (*gnosis*). Deze kennis heeft betrekking op het goddelijke en bovenaardse machten, maar is ook inzicht in het wezen van de mens. Het ontvangen van de *gnosis* is iemands geestelijke opstanding uit de doden. De geest moet zich van de gebondenheid aan het lichaam bevrijden (Encarta 2002).

¹⁷ Substituut: plaatsvervanger; wat in de plaats komt. (Prisma).

¹⁸ Prof. Carl Rogers is een van de grondleggers van de *Human Potential Movement* in de jaren 1960.

¹⁹ Surrogaat: vervangingsmiddel (vaak met bijbetekenis: minderwaardig). (Prisma).

andere elementen van religie werden neergehaald en vernietigd als symptomen van neurotische of psychotische “ziekten”.¹⁶

DE RELIGIEUZE WORTELS VAN MESMERISME

De religieuze natuur van psychologische theorieën en therapieën, reikt terug van Freud naar Franz Anton Mesmer²⁰. Mesmer geloofde dat hij de grote universele remedie had ontdekt voor zowel lichamelijke als emotionele problemen. In 1779 verkondigde hij: “Er is slechts één ziekte en één genezing”.¹⁷ Mesmer presenteerde het idee dat een onzichtbaar fluïdum zich doorheen het lichaam verspreid. Hij noemde dit fluïdum “dierlijk magnetisme” en geloofde dat dit ziekte of gezondheid beïnvloedt, in zowel de mentaal-emotionele als de fysische aspecten van het leven. Hij beschouwde dit fluïdum als een energie die overal in de natuur voorkomt. Hij leerde dat een goede gezondheid en geestelijk welzijn voortkomen uit de goede distributie en balans van het dierlijk magnetisme doorheen het lichaam.

De ideeën van Mesmer klinken vanuit wetenschappelijk oogpunt eerder dwaas, maar ze werden toen goed ontvangen. Bovendien, toen ze werden bijgeschaafd vormden ze een flink deel uit van de basis voor de hedendaagse psychotherapie²¹. De belangrijkste aanpassing van het mesmerisme was dat men de magneten achterwege liet. Door een serie progressies bewoog de magnetisme-theorie zich van fysische invloeden naar de psychologische invloeden over materie. Zodus werd de lastige plaatsing van magneten op het lichaam van een persoon, in een kuip met water, afgeschaft.

Mesmerisme werd eerder een psychologische dan een fysische therapie, met patiënten die onder een trance-gelijkende staat van hypnose kwamen. Bovendien, sommigen subjecten van het mesmerisme bewogen zich in een diepere staat van bewustzijn en gingen spontaan over in het domein van de telepathie, voorkennis en helderziendheid.¹⁸ Het mesmerisme evolueerde gradueel tot een volledige kijk op het leven. Mesmerisme voorzag in een nieuwe weg van mensen genezen door conversatie, met een intens mentaal contact tussen de practicus en zijn subject. Zij die betrokken waren bij geneeskunde gebruikten mesmerisme in hun onderzoek naar veronderstelde ongeziene reservoirs van potentieel voor de genezing van de geest. De theorieën en praktijken van het mesmerisme beïnvloedden grotelijks het opkomende gebied van de psychiatrie, met zulke vroege mannen als Jean Martin Charcot, Pierre Janet, en Sigmund Freud. Deze mannen gebruikten informatie die betrokken werd van gehyponotiseerde patiënten.¹⁹ De volgelingen van Mesmer promootten de ideeën van hypnotische suggestie, genezing door conversatie, en geest-over-materie. Zodoende waren de drie belangrijkste punten van Mesmers invloed: hypnose, psychotherapie en positief denken.

Alhoewel hypnose al vele eeuwen werd gebruikt in verscheidene occulte activiteiten, inbegrepen mediumtrances, brachten Mesmer en zijn volgelingen het binnen in het respectabele domein van de westerse geneeskunde. En door de verschuiving van nadruk op fysische manipulatie met magneten naar de zogenaamde psychologische krachten die verborgen zitten in de diepten van de geest, bewoog het mesmerisme zich van het fysische naar het psychologische en geestelijke domein.

Het mesmerisme verwekte veel interesse in Amerika toen een Fransman met de naam Charles Poyen lessen gaf en exhibities leidde in de jaren 1830. De toehoorders waren onder de indruk van de prestaties van het mesmerisme omdat gehyponotiseerde personen spontaan helderziendheid en mentale telepathie lieten blijken. Terwijl zij onder die betovering zaten konden de subjecten ook diepere niveaus van bewustzijn ervaren, en er verslag van geven, waarin zij een uiterste eenheid konden voelen met het universum achter de grenzen van ruimte en tijd. Bovendien konden zij ogenschijnlijke bovennatuurlijke informatie geven, en gaven zij telepathisch diagnoses van ziekten. Dit bracht mensen ertoe te geloven dat er grote onontgonnen krachten in de geest voor hen beschikbaar lagen.²⁰ De aanval van het mesmerisme wijzigde ook allerlei oriëntaties in Amerika.²¹ In zijn boek

²⁰ Mesmer, Franz Anton (Iznang am Bodensee 23 mei 1734 – Meersburg 5 maart 1815), Oostenrijks arts, ontwierp een theorie over een op het magnetisme gelijkende kracht, door hem ‘dierlijk magnetisme’ genoemd, waarmee hij zieken trachtte te genezen. (Encarta 2002).

²¹ “Afgezien van zijn alternatieve geneesmethode heeft Mesmer ongetwijfeld de verdienste dat hij de stoot heeft gegeven tot de ontwikkeling van het moderne gebruik van hypnose en andere psychotherapeutische methoden” (Encarta 2002, onder ‘Mesmer’).

Mesmerism and the American Cure of Souls, beschrijft Robert Fuller hoe het mesmerisme grote psychologische en spirituele voordelen oplevert. Het is veelbelovend voor zelfverbetering, geestelijke ervaring en persoonlijke voldoening, in het bijzonder waar het verwelkomd wordt door niet-kerkelijke personen. Fuller zegt wat het mesmerisme biedt: “een volledig nieuw en bij uitstek attractieve arena voor de zelfontdekking van de eigen psychologische diepten”. Hij zegt dat “haar theorieën en methoden de mensen, en zelfs niet-kerkelijken, beloven te herstellen tot een harmonie met het kosmische schema”.²² Fullers beschrijving van mesmerisme in Amerika is zowel een accurate afbeelding van de 20ste-eeuwse psychotherapie als de zogenaamde “Mind Science”-religies.²²

De gebruikers van mesmerisme hadden geen argwaan ten aanzien van de occulte connecties van hypnose. Zowel de practici als de subjecten geloofden dat hypnose onaangeboorde bronnen openbaarde van menselijke krachten en mogelijkheden. Zij geloofden dat deze krachten konden aangewend worden om zichzelf te begrijpen, om een goede gezondheid te verwerven, om bovennatuurlijke gaven te ontwikkelen en om spirituele hoogten te bereiken. Dus, het doel en de stootkracht voor het ontdekken en ontwikkelen van het menselijke potentieel groeide uit het mesmerisme en stimuleerde de groei en expansie van psychotherapie, positief denken, de “Human Potential Movement”,²³ en de “Mind Science”-religies.

Mesmers verrijkende invloed gaf een vroege stuwkracht aan wetenschappelijk klinkende religieuze alternatieven voor het Christendom. Hij startte de trend van het medicaliseren van religie door behandeling en therapie. Maar hierdoor gaf hij de wereld slechts een valse religie en een valse hoop. Thomas Szasz beschrijft Mesmers invloed op deze manier:

“Indien van psychotherapie als moderne ‘medische techniek’ kan gezegd worden dat het een ontdekker heeft, dan was Mesmer die persoon. Mesmer staat in dezelfde soort relatie tot Freud en Jung, als Columbus tot Thomas Jefferson en John Adams. Columbus stootte tegen een continent aan dat de vinders daarna omvormden tot een politieke entiteit die bekend werd als de Verenigde Staten van Amerika. Mesmer stootte aan tegen de belangrijkste wetenschappelijke metafoor²⁴ van zijn tijd voor het uitleggen en uitdrijven van alle soorten menselijke problemen en passies, een retorisch²⁵ middel dat de grondleggers van de moderne dieptepsychologie later omvormden tot de pseudo-medische entiteit die bekend werd als psychotherapie”.²³

PSYCHOLOGIE OF RELIGIE?

Critici die het hebben over de wetenschappelijke façade van psychotherapie, hebben vooral haar religieuze natuur onderstreept. De wetenschappelijke status van psychotherapie beschouwend, zegt Nobelprijswinnaar Richard Feynman: “psychoanalyse is niet een wetenschap” en het is “misschien meer zoiets als tovenarij”.²⁶ Lance Lee verwijst naar “psychoanalyse als een religie die zich schuilhoudt achter wetenschappelijke woordenstromen” en als een “substituut-religie voor zowel de practicus als de patiënt”.²⁵

Professor Perry London wijst in zijn boek *The Modes and Morals Of Psychotherapy*, erop dat psychotherapeuten een priesterschap vormen.²⁶ Psychiater Jerome Frank zegt van de psychiater: “[hij] kan geen schending vermijden op het terrein van de religie”.²⁷ Een schrijver verwijst naar “het ‘Jahweh effect’ waarin de therapeut patiënten herschept naar zijn eigen beeld”.²⁸

---

²² Zoals daar zijn: *Christian Science*, *United Church of Religious Science*, *Unity School of Christianity*, enz., en degenen die dezelfde technieken gebruiken zoals de *Inner Healing beweging* die gesticht werd door Agnes Sanford en nagevolgd door Leanne Payne, enz.

²³ Prof. Carl Rogers, Dr. Jean Houston, Wayne W. Dyer zijn enkele grondleggers van de *Human Potential Movement* in de jaren 1960.

²⁴ Metafoor (v. Gr. *metaphora* = overdracht), het overdrachtelijke gebruik van een woord of uitdrukking, als onderscheiden van de letterlijke gebruikswijze. Men spreekt van metafoor wanneer een woord wordt toegepast op een zaak waarop het volgens zijn letterlijke betekenis eigenlijk niet toepasbaar is. Metaforisch taalgebruik wordt op grond van dit impliciete vergelijkings-element als ‘beeldend’ ervaren (zie ook beeldspraak). (Encarta 2002).

²⁵ Retorisch: bombastisch, hoogdravend, rijk aan vorm zonder overeenkomstige inhoud.

²⁶ Lett. “witch-doctoring”.

Psychiater Thomas Szasz zegt in zijn boek *The Myth of Psychotherapy*: “De basisingrediënten van psychotherapie zijn religie, retoriek en onderdrukking”.²⁹ Hij wijst erop dat alhoewel psychotherapie niet altijd repressie insluit, ze echter wel altijd religie en retoriek inhoudt. Met “retoriek” bedoelt Szasz “conversatie”. Net zoals conversatie altijd present is bij psychotherapie, is ze dat ook bij religie. Szasz zegt erg uitdrukkelijk dat “de menselijke betrekkingen die wij nu ‘psychotherapie’ noemen, in feite een zaak zijn van religie en dat wij ze mis-labelen als ‘therapeutisch’, met groot risico voor ons geestelijk welzijn”.³⁰ Elders verwijst Szasz naar psychotherapie als religie:

“Ze is niet louter een religie die pretendeert wetenschap te zijn; ze is eigenlijk een valse religie die goede religie tracht te vernietigen”.³¹

Hij waarschuwt ons voor “de onverzoenlijke beslistheid van psychotherapie om religie te beroven van zoveel als ze maar kan, of te vernietigen waar dat niet lukt”.³² Christopher Lasch, auteur van *The Culture of Narcissism*, zal hier waarschijnlijk mee instemmen vermits hij zegt: “Therapie sticht een anti-religie”.³³ Het is een valse religie die “anti” de ware religie van de Bijbel is.

GENEZING VAN ZIELEN?

In de vroege Kerk bestond er een bediening voor het genezen van zielen en dit werd uitgeoefend tot in de 20ste eeuw. In deze bediening bestond er een afhankelijkheid van de Bijbel voor het verstaan van de menselijke toestand en voor het bevrijden van bedrukte geesten. Gebed en genezing waren in de vroege Kerk niet gelimiteerd tot kleine problemen, maar ze betroffen alle persoonlijke verstoringen. De bediening van het genezen van zielen had te maken met alle niet-organische mentaal-emotionele problemen van het leven.

Met de opkomst van de psychotherapie in de 20ste eeuw nam de bijbelse counseling zodanig af dat ze vandaag haast niet meer bestaat. De genezing van zielen, die eens een vitale bediening was in de Kerk, werd in de 20ste eeuw vervangen door behandelingen van de geest die men “psychotherapie” noemt. De auteurs van *Cults and Cons* merken deze wisseling op:

“Voor velen biedt de traditionele religie niet langer relevante antwoorden, en meer en meer mensen zoeken antwoorden in vreemde, nieuwe verpakkingen. Duizenden, zoniet miljoenen, wenden zich naar die tak van de psychologie die het *antwoord* belooft en een moeiteloze, pijnloze rit naar het Beloofde Land, helemaal in overeenstemming met onze huidige en gangbare nood aan snelle oplossingen voor moeilijke problemen”.³⁴ (benadrukking door hen).

Martin Gross merkt op:

“Wanneer de ontwikkelde mens zijn geloof verliest in de formele religie, dan heeft hij een substituu-t-geloof nodig dat in deze tijd voor hem net zo achtenswaardig is als het Christendom voorheen. Psychologie en psychiatrie hebben vandaag deze rol aangenomen”.³⁵

Carl Rogers bekent: “Ja, het is waar, psychotherapie is subversief²⁷ ... Therapieën, theorieën en technieken promoten een nieuw model van de mens dat tegengesteld is aan wat traditioneel acceptabel is geweest”.³⁶ Bernie Zilbergeld zegt in zijn boek *The Shrinking of America: Myths of Psychological Change*:

“Psychologie is zoiets geworden als een substituu-t voor oude geloofssystemen. Verschillende scholen van therapieën reiken visies aan voor het goede leven en hoe dit te leven, en zij wier vaders steun zochten bij de woorden van God en die aanbaden bij de altaren van Christus en Jahweh, die zoeken nu troost bij de altaren van Freud, Jung, Carl Rogers, Albert Ellis, Werner Erhard, en een hele rij gelijkaardige autoriteiten. Terwijl in het verleden het gemeenschappelijke referentiepunt²⁸ de Bijbel en zijn uitleggingen was, is de referentie vandaag de therapeutische taal en de succesverhalen van meestal seculiere mensenveranderaars.³⁷

---

²⁷ Subversief: de bestaande orde omverwerpend, ontwrichtend. (Van Dale).

²⁸ Referentiepunt: punt waarop een groep zich in handelen, opvattingen en visie richt. (Van Dale).

Christopher Lasch²⁹ valt uit met te zeggen dat het “contemporaire³⁰ klimaat therapeutisch is, niet religieus”, en zegt: “De mensen vandaag hongeren niet naar persoonlijke redding ... maar naar gevoelens, de momentele illusie van persoonlijk welzijn, gezondheid en psychische veiligheid”³⁸.

Lasch zegt ook: “De medicalisatie van religie vergemakkelijkte de toenadering van religie en psychiatrie”³⁹. Van zodra dat religieuze problemen werden gemedicaliseerd (veranderd in ziekten), werden ze psychiatrische problemen. Problemen van gedachten en gedrag, die vroeger behoorden tot het domein van de christelijke bedienaars, werden overgebracht van de Kerk naar de psychiaterbank. Al verwijzend naar deze verandering van het geestelijke naar het psychologische, en van religie naar wetenschap, zegt Szasz:

“Klassiek geschoold zijnde, hersmolten Freud en de vroege Freudianen deze probleembeelden in, en herbenoemden ze tot medische ziekten en behandelingen. Deze metamorfose³¹ werd breed toegejuicht in de moderne wereld als een keerpunt-brengende wetenschappelijke ontdekking. Helaas, het betekent in feite slechts de slimme en cynische aftakeling van de menselijke spiritualiteit, en de vervanging ervan door een positivistische ‘wetenschap van het brein’”⁴⁰.

Zoals we elders opmerkten:

Het recept was simpel: vervang de genezing van zielen door de genezing van breinen middels de verwarring van een abstractie (geest) met een biologisch orgaan (hersenen), om aldus de mensen ervan te overtuigen dat mentale genezing hetzelfde is als medische genezing. Gebruik een theorie die vermomd gaat als feit. Noem het wetenschap en stop er geneeskunde in, en de rest is geschiedenis. Door de opkomst van de psychotherapie kwam er een neergang van de pastorale zorg aan zielen, zodanig dat ze vandaag haast niet meer bestaat.⁴¹

Szasz zegt ook: “psychotherapie is een moderne, wetenschappelijk klinkende naam voor wat ‘de behandeling van zielen’ zou moeten zijn”.⁴² Een van zijn motieven voor het schrijven van *The Myth of Psychotherapy* was:

“... aan te tonen hoe met de neergang van religie en de groei van de wetenschap in de 18de eeuw, de genezing van (zondige) zielen dat integraal deel uitmaakte van de christelijke religies, werd omgevormd tot de genezing van (zieke) breinen, en een integraal deel werd van de geneeskunde”.⁴³ (De woorden *zondige* en *zieke* tussen haakjes zijn van hem).

Door het vervangen van het woord *zondig* door het woord *ziek* en door het vervangen van het woord *ziel* door *brein*, hebben psychologische praktici de christelijke geestelijke bedienaars verdrongen in materies die meer te maken hebben met religie en waarden dan met wetenschap en geneeskunde.

Uiteraard is het centrale aspect van de genezing van zielen het brengen van een persoon in een juiste verhouding met God. Zielen werden “genezen” door belijdenis, bekentenis, berouw en vergeving. Door het volgen van de bijbelse patronen, die geleerd werden door Jezus en zijn apostelen, zullen mensen leren hoe zij overvloedig kunnen leven. Zij zullen steun en kracht vinden temidden van problemen, en wijsheid om te weten wat te doen. Bovendien, als mensen leven van God ontvangen door de Heilige Geest³², dan hebben zij naast het Woord ook nog een inwendige Gids³³.

PSYCHOTHERAPIE ALS RELIGIE

Alhoewel alle vormen van psychotherapie religieus van aard zijn, is de vierde tak van de psychologie - de “transpersoonlijke psychologie”³⁴ - opvallender religieus dan de andere. Transpersoonlijke psychologieën hebben te maken met geloof in het bovennatuurlijke. Zij sluiten het geloof in dat er iets bestaat achter het natuurlijke, fysische universum. Echter, de spiritualiteit die zij te bieden heb

²⁹ Christopher Lasch werd bekend als een van Amerika's belangrijkste sociale critici.

³⁰ Contemporair: behorend tot dezelfde tijd, gelijk in tijd. (Prisma).

³¹ Metamorfose: gedaanteverwisseling.

³² Door bekering en wedergeboorte.

³³ Johannes 14:16: Gr. *paraklētōs*, de Trooster, Voorspraak en Advocaat. Een *parakleet* is iemand die de zaak van een ander op zich neemt en hem te hulp komt (Telos). Zie kantt. 31 in de Statenvertaling.

³⁴ Een van de grondleggers van de “transpersoonlijke psychologie” is Abraham Maslov (1908-1970).

ben heeft te maken met mystieke ervaringen van zowel het occulte als die van oosterse religies. Alhoewel zij erg religieus zijn en pogen de geestelijke noden te benaderen van de enkeling, zijn zij in directe tegenspraak met de Bijbel. Elke religie die beweert de enige weg te zijn is een banvloek voor transpersoonlijke psychologieën. Volgens hen is het in orde gelijk wat te geloven, hoe belachelijk ook, zolang men maar niet beweert dat er slechts één weg is.

Door zulke transpersoonlijke therapieën sluipen allerlei vormen van Oosterse religie in het westerse leven. Psycholoog Daniel Goleman citeert Chögyam Trungpa³⁵: “Boeddhisme zal naar het Westen komen als psychologie”. Goleman wijst erop hoe oosterse religies “blijken zich baan te maken als psychologieën, niet als religies”.⁴⁴ Jacob Needleman zegt:

“Een groot en groeiend aantal psychotherapeuten zijn er nu van overtuigd dat de oosterse religies een begrip aanbieden over de geest dat veel completer is dan alles wat reeds door de westerse wetenschap werd aanschouwd. Gelijktijdig is het zo dat de leiders van de nieuwe religies - de ontelbare goeroes en spirituele leraars die nu in het Westen zijn - bezig zijn met het herformuleren en aanpassen van de traditionele systemen aan de taal en atmosfeer van de moderne psychologie”. Hij merkt verder op:

“Met al deze verschillende bewegingen is het geen wonder dat duizenden bedrukte mannen en vrouwen in Amerika niet langer weten of zij psychologische dan wel geestelijke hulp nodig hebben. De lijn is vervaagd en scheidt de therapeut van de geestelijke gids”.⁴⁵

Karl Kraus, een Weens journalist, schreef: “Ondanks de bedrieglijke terminologie is psychoanalyse geen wetenschap maar een religie - het geloof van een generatie dat tot niets beters in staat is.”⁴⁶

Hetzelfde zou ook gezegd kunnen worden van de vele psychotherapieën die de psychoanalyse zijn gevolgd. De tragedie is dat weinig mensen in de Kerk inzien dat psychotherapie, alhoewel het zich uitdost in de kleren van de wetenschap, zo naakt is als de keizer in “De nieuwe kleren van de keizer”.³⁶ En droeviger nog is de grote bewondering voor deze pseudo-kleren.

Omdat psychotherapie te maken heeft met de betekenis van het leven, waarden en gedrag, is het religie in theorie en praktijk. Elke tak van de psychotherapie is religieus. Daarom is het combineren van Christendom en psychotherapie, hetzelfde als het combineren van twee of meer religieuze systemen. Psychotherapie kan niet uitgevoerd worden en mensen kunnen niet veranderd worden, zonder dat het geloof wordt beïnvloed. Omdat psychotherapie moraal en waarden insluit, is het religie.

Psychologische theorieën en methoden blijven het Christendom ontwrichten. Eerder dan direct tegen te werken hebben de promotors van psychologie heimelijk het geloof verzwakt. Door een substituuut aan te bieden voor het kruis van Christus moedigen de leveranciers van de psychologische weg het pseudo-geloof aan dat door A.W. Tozer beschreven werd:

“Velen van ons christenen zijn extreem bedrijvig geworden in het regelen van hun levens, zo dat we de christelijke waarheid erkennen zonder echter in verlegenheid gebracht te worden door de implicaties ervan. Wij regelen de dingen zo dat we verder kunnen zonder goddelijke hulp, terwijl we ze gelijktijdig zogenaamd zoeken. Wij roemen in de Heer maar kijken goed uit dat wij nooit van Hem afhankelijk worden. “Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?”³⁷

Pseudo-geloof arrangeert altijd een uitweg, voor het geval God zou falen. Echt geloof kent slechts één weg en wenst graag ontdaan te worden van elke secundaire uitweg of substituuut-oplossing. Voor echt geloof is het een van deze twee: God óf totale mislukking. En sinds Adam op aarde is heeft God nooit gefaald ten aanzien van één enkele man of vrouw die op Hem vertrouwde.

De mens van het pseudo-geloof zal strijden voor zijn verbale geloof maar weigert botweg een netelige situatie binnen te stappen waar zijn toekomst moet afhangen van het ware geloof. Hij voorziet zich altijd van secundaire vluchtwegen, voor het geval het dak boven hem instort.

³⁵ Chögyam Trungpa Rinpoche was een van de meest dynamische leraars van het Boeddhisme in de 20ste eeuw.

³⁶ Het bekende sprookje van Hans Christiaan Andersen, waarin de ijdele keizer wordt beetgenomen met onzichtbare kleren.

³⁷ Jeremia 17:9.

Wat wij in deze dagen erg nodig hebben is een gezelschap van christenen die voorbereid zijn God net zo grondig te vertrouwen als wat christenen moeten doen in de laatste dag.⁴⁷ Het Christendom is meer dan een religie. Het is een relatie met de Schepper van het universum. Het is een relatie met God de Vader door de kostelijke prijs van de kruisdood van Christus. Het is de inwonende tegenwoordigheid van de Heilige Geest. Christenen werden geroepen om het echte leven van God te leven. Paulus bad voor gelovigen om te leven in geloof:

“Waarom ook wij, van die dag af dat wij het gehoord hebben, niet ophouden voor u te bidden en te begeren, dat gij moogt vervuld worden met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand; 10 Opdat gij de Heere waardig moogt wandelen, om [Hem] in alles te behagen, in alle goede werken vrucht dragende, en opwassende in de kennis van God; 11 Met alle kracht bekrachtigd zijnde, naar de sterkte Zijner heerlijkheid, tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid, met blijdschap; 12 Dankende de Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel [te hebben] in de erve der heiligen in het licht; 13 Die ons getrokken heeft uit de macht der duisternis, en overgezet heeft in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde; 14 In Wie wij de verlossing hebben door Zijn bloed, [namelijk] de vergeving der zonden” (Kolossenzen 1:9-14).

Daarna waarschuwt Paulus:

“Gelijk gij dan Christus Jezus, de Heere, hebt aangenomen, wandelt [alzo] in Hem; 7 Geworteld en opgebouwd in Hem, en bevestigd in het geloof, gelijk gij geleerd zijt, overvloedig zijnde daarin met dankzegging. 8 **Ziet toe, dat niemand u als een roof meevoere door de filosofie, en ijdele verleiding, naar de overlevering der mensen, naar de eerste beginselen der wereld, en niet naar Christus;** 9 Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamenlijk; 10 En **gij zijt in Hem volmaakt**, Die het Hoofd is van alle overheid en macht” (Kolossenzen 2:6-10).

Voetnootreferenties (in het zwart genummerd) zijn beschikbaar aan het eind van het boek *PsychoHeresy: The Psychological Seduction of Christianity*.

<http://www.psychoheresy-aware.org/psychobk.html>

E-mail: verhoevenmarc@skynet.be

Homepage: www.verhoevenmarc.be of users.skynet.be/fa390968

Ga hier naar de [Nieuwste Artikelen](#) of www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm